

DİJİTAL BEDEN DİLİ: ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN EMOJİLERİ ANLAMLANDIRMASI¹

İlknur ÇAKAR²

Mustafa BOSTANCI³

ÖZ

Günlük hayatın önemli aktörleri olan bilgisayarlar, akıllı telefonlar ve diğer medya teknolojilerinin yaygınlaşması, iletişim alışkanlıklarında yeniliklere sebep olmaktadır. Dijitalleşme ile meydana gelen değişim, bireylerin konuşma, yazma, dinleme ve kendilerini ifade etme biçimlerini de etkilemektedir. Yüz yüze iletişimin önemli ve etkili bir parçası olan beden dili hareketlerinin dijital iletişim teknolojisindeki karşılığı; duygu ve ifade aktarımına şekil veren emojilerdir. Bu çalışmada, bireylerin beden dillerini, yazı dilini kullanmadan karşı tarafa hissettirebilmenin en etkin yolu olan emoji kullanımının farklı kültürlerce nasıl anlamlandırıldığı, evrensel bir dili karşılayıp karşılamadığı sorgulanmaktadır. Bu çalışmada, Sakarya Üniversitesi ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin emojilerin standart anlamlarını doğru bir şekilde yorumlama durumları, emojileri kullanarak beden dili özelinde kendilerini ifade biçimleri ve kültürel farklılıkların olası anlamsal yansımaları araştırılmıştır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemi ve betimsel araştırma modelinden yararlanılmıştır. Olasılığa dayalı basit tesadüfi (rastlantısal) örnekleme yöntemiyle belirlenen örneklem için çevrimiçi anket uygulanmıştır. Asya ülkelerinden gelen lisans öğrencilerinin sayıca yoğun olduğu bu çalışmada, seçilen emojilerden 11 tanesinin öğrencilerde farklı anlamları karşıladığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin yaşadıkları kıta ve emojilerin anlamlandırılması arasında herhangi bir fark olmadığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital İletişim, Beden Dili, Emoji.

Araştırma Makalesi

Research Article

² Öğr. Gör.,
Sakarya Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü İletişim
Bilimleri Doktora Öğrencisi
Sakarya, Türkiye

E-Posta
ilknurcakar@subu.edu.tr
ORCID
0000 0002 3490 9971

³ Doç. Dr.
Sakarya Üniversitesi İletişim
Fakültesi, Sakarya, Türkiye

E-Posta
mbostanci@sakarya.edu.tr
ORCID
0000 0002 9235 293X

Başvuru Tarihi / Received
03.11.2022

Kabul Tarihi / Accepted
15.02.2023

¹ Bu makale, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu tarafından 29.09.2022 tarih ve 25 no'lu karar ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

DIGITAL BODY LANGUAGE: INTERNATIONAL STUDENTS' MAKING SENSE OF EMOJIS

ABSTRACT

The widespread use of computers, smart phones and other media technologies, which are the important actors of daily life, cause innovations in communication habits. The change that occurs with digitalization affects the way individuals speak, write, listen and express themselves. The return of body language in digital communication technology which is an important and effective part of face-to-face communication is emojis that shape emotion and expression transfer. In this study, it has been discussed how the use of emoji, which is the most effective way of making the other person feel their body language without using written language, commented by different cultures and whether it meets a universal language and common understanding. In the study, it was investigated whether international students of Sakarya University and Sakarya University of Applied Sciences perceived the standard meanings of emojis correctly and expressed themselves well in body language using emojis and cultural differences create semantic differences. In the research, quantitative research method and descriptive research model were used. Online questionnaire was applied and the sample was determined by simple random sampling method based on probability. In this study, which the number of undergraduate students from Asian countries is high, has been determined that 11 of the selected emojis have different means for students. In addition, it was understood that there was not any difference between in the meanings of emojis and continent where the students live.

Keywords: Digital Communication, Body Language, Emoji.

GİRİŞ

Günümüz dünyası çok hızlı değişen ve dönüşen bir yapıya sahiptir. Bütün paradigmaları yeniden tanımlayan yapının, en büyük öznelere küreselleşme ve teknoloji ele geçirmiş durumdadır. Teknolojinin yaşamış olduğu bu hızlı dönüşüm beraberinde iletişim sürecinin değişimini de hızlandırmıştır. Yaşanılan bilgi-iletişim çağında iletişim kurma biçimlerinin öznelendiği ve çeşitlendiğini aynı zamanda yeni iletişim dillerinin ortaya çıktığını söylemek önemli bir tespit olacaktır. İletişim yeteneğinin kaynağı olan dil, iletişim biçimlerinin tamamını içine almaktadır. TDK'ya (2020) göre dil; *“insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban, düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracıdır.”*

İletişimin hızlı ve bilinmeyenli döngüsü içerisinde doğal, ortak bir dil oluşturabilmek çeşitli güçlükler doğurmaktadır. Beden dili, evrensel kabulleri içinde barındıran jest, mimik, vücut duruşu ve fiziksel hareketler gibi faktörleri kullanarak iletişim kurmaya imkân tanımaktadır. Teknolojik dönüşümle beden dilinin dijital

ÇAKAR, İlknur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

iletişimde vücut bulmuş hali olan emojiler sayesinde sembolik ifadeler ya da resim yazıları ile yazı dilini ve sesli mesajları kullanmadan da iletişim kurulabilmektedir. Yeni medya evreninde her geçen gün popülerliği artan ve cümle sonlarına eklenmezse eksik cümle hissi yaratan emoji kullanımı, çevrimiçi iletişimdeki duygu aktarımını sağlayan sembollerdir. Vardar (1998: 185) sembolleri; “göstereniyle, gösterileni arasında belli oranda nedenlilik ilişkisi kurulabilen, çoğu kez görüntüsel nitelik taşıyan; ancak yine de uzlaşım sal özelliği bulunan göstergeler” olarak tanımlamıştır. İletişimi simgeler bütünüyle ele aldığımızda; sözlü-sözsüz, yazılı-görsel iletişim kavramları karşımıza çıkmaktadır. Bir kelimenin, bir sembolün ve bir mesajın aktarılmasının ötesinde olan iletişimde, anlamların anlaşılması ve bu anlamların evrensel bir karşılığının olması iletişimi ve iletişim sürecini değerli kılmaktadır. Belirli duygu ve düşünce etrafında bilgiyi aktarmak ve daha fazla amacı karşılamak için kullanılan şekilleri dil kavramıyla tanımlayan Chomsky (2002), bütün bunlar için kullanılacak materyallerin farklı şekillerde ortaya çıkabileceğini ifade etmektedir.

Düşünme ve dil arasındaki anlamlı ilişki sebebiyle şifreleri yani anlamları çözmek, yorumlamak, bunları yansıtmak önemli bir sürecin aşamalarıdır. Sürecin en kritik aşaması ise, zamanı iyi kullanmaktır. Bildirim yoğunluğu ve zaman darlığı içerisinde yazılı iletişimin vazgeçilmezi kabul edilen emojiler, özellikle farklı kültürdeki bireylerin hislerini ifade etmede kullandıkları popüler bir dildir. Emojiler aynı zamanda yazı karakterlerini kullanmadan yanıtların verilebildiği pratik bir dil olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm dünyayı etkisi altına alan ve yaşam şekillerinin değişmesine sebep olan Covid-19 salgın süreci iletişim alışkanlıklarını beklenmedik bir hızla değiştirmiştir. Dijital araçların ikame edilemez önemde olduğu bu süreçte ise dijital iletişimin temelleri sağlamlaşmıştır. Özellikle eğitim öğretim sürecinin, temel ihtiyaç edinimlerinin ve özel gün birlikteliklerinin çevrimiçine dönüşmesi toplumun büyük kesiminin iletişimini ekranlar ve semboller vasıtasıyla kurmasına sebep olmuştur.

1. Dijital İletişim

Dijital kavramı genellikle teknolojik gelişme ekseninde değerlendirilmektedir. Bilgisayar ve dijital medya teknolojileri, mobil uygulamaların

ÇAKAR, İlknur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

yaşamın bir parçası olması özellikle 1990'lardan sonra hayatı şekillendiren dijitalleşme kavramını daha sık kullanılır hale getirmektedir. Dijitalleşme terimi, toplumun dijitalleşmesi ve toplumsal sonuçlarını tartışan Wachal tarafından ilk kez 1971 yılında North American Review dergisinde kullanılmıştır (Nalbantoğlu, 2021: 194). İletişim biçimlerini değiştiren dijitalleşme ile bireylerin yaşam stillerinde ve davranışlarında bir dönüşüm yaşanmaktadır. “*Gündelik hayatın, kültürün, toplumun medya dönüşümleri temelinde dönüşmesidir*” ifadesiyle hayatın dijitalleştiği kanıtını ortaya çıkaran Krotz (2017), hayatın bu dönüşümünün medya araçlarıyla sosyal ve iletişimsel bir dönüşüme evrildiğini açıklamaktadır (Krotz 2017’den Akt., Sakallı ve Bahadıroğlu, 2018: 133). Dijitalleşen dünyanın gerçekliğini dijital iletişim olarak adlandıran Beisswenger (2015), *dijital iletişimi; dijital cihazlarla yazarak konuşmak ve diyalog kurmak olarak* (Krotz 2017’den Akt., Sakallı ve Bahadıroğlu, 2018: 133), Khaoula vd. (2021: 202) ise, *iletişim amacıyla kullanılan dijital ve teknolojik çözümler bütünü* olarak tanımlamaktadır.

Bilgi teknolojisi ile gelen bilgisayar ağları, kablosuz bağlantılar ve bilgi yönetim sistemleri geleneksel iletişim yöntemlerinin kökten değişmesine yol açmıştır (Khaoula vd., 2021: 202). Bostancı (2020: 12), dijital iletişim imkanlarının artması ve bireyler arasında hızla yayılması temelinde yaşanan çağa adını vererek “*dijital çağ*” olarak adlandırılmasının dayanağı olduğunu ifade etmektedir. Alışılacağı iletişim yöntemlerinde yaşanan değişimin kitleler tarafından benimsenmesi ve bu yöntemlerin sık kullanılarak gündelik pratikler haline gelmesi zor olmamıştır. Yaşanılan zaman ve koşullar, teknolojik yeniliği kabullenerek hayata aktarmanın önemli sebeplerinden biridir. Yüz yüze iletişimin gerçekleşmediği ve etkileşimin mesafeler sebebiyle kurulamadığı durumlarda sosyal bağı kurabilmek ve sürdürülebilmek adına teknolojik imkanlar tercih edilmektedir (Nguyen vd., 2021: 2047). Özellikle görüntülü ve sesli iletişim araçları birlik ve beraberliğin hissedilmesine olanak sağlayan etkin yöntemlerdendir. Yeni neslin vazgeçilmez iletişim aracı olan sosyal medya platformları ile yazılı ve görsel içerik paylaşımları, mesajlaşma, sesli ya da görüntülü görüşme yapılabilir ve birlikte olma, paylaşma sağlanabilir (Baldassar, 2016: 160).

Castells'in (2005: 440), "*tarihte ilk kez insan iletişiminin yazılı, sözlü, görsel-ışitsel biçimlerini aynı sistem içinde bütünleştiren bir hipertext ve meta-dil oluşuyor*" söylemi dijital iletişimde açığa çıkan yeniliğe işaret etmektedir. Dijital ortamın imkanları ile yeni biçimlere bürünen dil, dil dışı göstergeleri de içine almayı başarmıştır. Özellikle yüz ve beden ifadelerinin simgeleştirilmesi, yüz yüze etkileşimin sınırlı olduğu durumlarda kurtarıcı bir araç haline gelmiştir. Gerçek bir dünya senaryosu olan Covid-19 salgınında etkileşimin ne denli sınırlandırıldığı ve iletişimin ne denli güçleştiği düşünülürse kurtarıcı olan bu sembollerin ve dijital iletişim araçlarının varlığı sosyal bağlantı rolünde fiziksel mesafeyi hayli yakınlaştırmaktadır. Li ve Lan'ın (2021) çalışmalarında, insan tabiatına aykırı olan mesafenin varlığı ve yaşanan tüm teknolojik gelişmeler akabinde bir dijital dil öğreniminin (DLL) gerekliliği ortaya çıkmıştır. DLL; dijital teknoloji tabanlı ya da teknolojiyle geliştirilmiş dil olarak karşımıza çıkmakta ve bu iletişim dili 21. yüzyılda sosyal etkileşim için ihtiyaç duyulan önemli bir yetkinlik haline gelmektedir. Akıllı telefon ve tabletleri kapsayan mobil cihazların aksesuardan öte ihtiyaç halini almasıyla dijital dil kullanımının önemi ve gerekliliği tartışmasız kabul edilmektedir (Li ve Lan, 2021: 362). İletişimle aktarılan inanç sistemleri ve gelenekleri kapsayan kültür de teknolojik sistemdeki dönüşümden nasibini alacaktır görüşünü savunan Castells'e (2003) göre bu dönüşüm olduğundan hızlı ve kesin bir şekilde zaman içinde şekil bulacaktır. Dijital iletişimin kültürlerarası iletişimi ve etkileşimi ortak kültür özelliğine sürüklemesinin temelinde bireylerin ve hatta toplumların değişkenlik özelliğini taşıması görülmektedir.

2. İletişimde Beden Dili

İletişim, öznesi insan ve kapsamı çok geniş olan bir öyküdür. Bireyin, toplumun ve kültürlerin şekillenmesi olarak ifade edilebilecek iletişim eylemlerinde beden dili son derece önemlidir. Sözsüz iletişim olarak adlandırılan beden dili, iletilmek istenen mesajın yüz ifadeleri ve vücut hareketleri kullanılarak karşı tarafa aktarılmasıdır. "*İletişimde en büyük beceri söylenmeyi duyabilmektir*" diyen Drucker'ın vurguladığı gibi ifadeleri anlamlandırmak ve hatta doğru anlamlandırmak bir ustalık işidir. Şaşırma, korku, öfke, iğrenme, küçümseme, üzüntü ve mutluluk gibi evrensel yedi duyguyu ve yüz ifadelerini inceleyen Ekman'a (2011) göre,

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

hissedilen duygular hızlı bir şekilde beden dili ve yüz ifadesi olarak açığa çıkmaktadır.

Sözcüklerin taşıdığı anlamlar ve konuşma eylemi öncesinde beden dili kullanılarak iletişim kurma becerisi oluşturulmuş; duygu, düşünce, istek ve ihtiyaçlar anlaşılır bir şekilde paylaşılmıştır (Çalışkan ve Karadağ, 2011: 19). Kelimelerle sınırlandırılmayacak kadar anlam yüklü olan iletişim sürecine bedeninin dahil olması iletiyi daha anlamlı kılmaktadır. Yaşanılan bir duygunun (mutluluk, hüzün, sinirlilik, vb.) kelime ötesi dışı vurumundaki iz, her zaman daha kalıcı olmuştur. Gündelik yaşamda aktif bir şekilde kullanılan beden dili zaman zaman iletişim kazalarına da sebep olmaktadır. Özellikle söylem-davranış ekseninde farklılıkların yaşanması mesajların yanlış anlaşılmasına ya da kusurlu iletişim kurulmasına sebep olabilir. Beden dilinin iletişimi destekleyen bir unsur olması, düşünce ve duyguları iletişim sürecine katmaya imkân sağlaması, dil ile ifade edilenleri pekiştirmesi, iletişimi kuvvetlendirmesi ve mesajların daha net, kalıcı bir halde algılanması açısından iletişimdeki önemi dikkate alınmalıdır (Kuhnke, 2007; James, 2009; Müller vd., 2014).

Özellikle aynı dili konuşamayan ve yazarak anlaşamayan bireyler için beden dili ipuçları ile ortaya çıkan sözsüz iletişim kültürlerarası iletişimi kolaylaştırmaya yardımcı olmaktadır. McNeill'e (2000) göre, yüz yüze iletişimin üçte ikisini oluşturan sözsüz iletişim, etkileşim kurmada sözlü iletişim kadar etkilidir ve gereklidir. Dolayısıyla sözlü mesajların anlamını "kısmen" karşılamak ya da anlamını genişletmek adına beden dili ipuçlarını evrensel değer ve normlarda bilmek ve kullanmak iletişim pratiği açısından önemlidir.

Beden dili, kişisel bakım ya da kıyafetlerin yansıtmadığı iç karakteri ve duyguları açığa vurabilir. Dış görünüm ve beden dili farklı türde bilgi verse de önemli olan hem zihni hem de gözleri açık tutmaktır (Dimitrius ve Mazzarella, 2014: 50). Jestler, göz hareketleri gibi kullanılan sunum kodlarıyla sağlanan sözsüz iletişimde belirtisel bir enformasyon sağlama ve etkileşimi yönetme temelli iki ana işlev yer almaktadır (Fiske, 2011: 156). Gülümseme, kaş çatma, göz teması kurma gibi yüz ifadeleri ile el-kol-baş hareketlerinin kullanıldığı fiziksel jestlerle iletişimdeki anlamsal boşluk "beden dili" ile tamamlanmaya çalışılmaktadır.

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

Mesajları anlaşılır hale getiren ve belli vurgularla ifadeleri netleştiren jest ve mimiklerin bazıları evrensel değerlerce kabul görmüş temel insan duyguları bazıları da ülkelere ve yaşanılan kültürlere göre değişiklik gösteren duygu yansımalarıdır.

3. Dijital Beden Dili Olarak Emojiler

“Doğal diller, yapay dillerin inşası için tükenmez bir alt yapıdır” ifadesiyle dijital iletişimin yapay dili olan sembollerin doğal dilden alıntılandığını ve görsellerin bu doğal ifadelerle şekillendiğini söyleyen Makhachashvili vd. (2021: 182), sanatta özel bir yer teşkil eden hiyeroglif ve ikonik yazıların kodlayıcılar sayesinde emojilere dönüştürüldüğünü belirtmektedir. Yazı dilini sembol, resim, işaret gibi görsel öğelerle destekleyen belli kodlarla dijital iletişime kazandırılan simge ya da göstergelere emoji denmektedir. Anlatılara özel bir anahtar belirleyerek onları karaktere dönüştüren Unicode, bu karakterler vasıtasıyla fiziksel ve duygusal özellikleri yansıtan emojiler oluşturmaktadır. Emojileri bir kod sistemiyle birleştiren ve sınıflandıran Unicode, “Mimikler ve İnsanlar, Hayvan ve Doğa, Yiyecek ve İçecekler, Seyahat ve Mekânlar, Çeşitli Aktiviteler, Nesnelere, Semboller ve Bayraklar/Flamalar” olarak farklı alanlar oluşturmuştur.

Modern iletişim dilinin dijital platformlardaki vücut bulmuş hali son dönemlerde sayıları ve çeşitleri hızla artan sembolik dil aracı olan emojilerdir. Yazı dilini sembol, resim, işaret gibi görsel öğelerle destekleyen belli kodlarla dijital iletişime kazandırılan simge ya da göstergelere emoji denmektedir. Modern dünyanın iletişim dilinde; mutluluk, hüznün, şaşkınlık, düşünceli hal ve daha birçok duygu beden dili sembolleri ile birey ya da gruplara yansıtılabilmektedir. Bireylerin özellikle sosyal medya platformlarında duygularını ifade etmelerini ve etkili iletişim kurmalarını sağlayan, yeni bir dilsel araç olan emojiler ile yazılı iletişime duygu katılmaktadır. Sosyal medya platformları, kullanıcıların sosyal çevreleri ile çevrimiçi ortamda zaman geçirdikleri çevrimiçi uygulamalar ve web siteleri olarak ifade edilmektedir (Lietsala ve Sirkkunen, 2008: 17). Bu platformları kullanan bireyler kendilerini rahat ve samimi ifade etme şekli olarak emojileri tercih etmekte ve emojileri yazı dilindeki sertlik ve ciddiyetin alternatifi olarak görmektedirler.

Özellikle, Logi ve Zappavigna (2021: 2), emojilerin popülerlik kazandıkça kullanıcıların da emojilerin anlam potansiyellerini genişlettiğini savunmaktadırlar. Bu yansımayla Unicode'un emoji kataloğuna çeşitli ten tonları, cinsiyetler, aile tipleri ve bölgesel temsiller gibi eklemeler yapılmaktadır. Dil ve görüntüler arasındaki anlamsallık ilişkisini çözümlmek adına emojilerin dil ile nasıl etkileşime geçtiği çeşitli araştırmalara konu olmaya devam etmektedir. Laungrath vd. (2017: 1) emojiyi, *"yazılı dili tamamlayan veya değiştiren ve kelimeler, semboller, resimler, noktalama işaretleri, sınırlar veya herhangi bir kombinasyonla ifade edilebilen sözsüz sesli, dokunsal ve görsel öğelerin yazılı tezahürleri"* olarak tanımlamışlardır. Herring ve Dainas (2017: 2193) grafiklerin alt kategorisi olarak kabul ettikleri emojileri, sosyal medya platformlarında bulunan ifadeler, çıkartmalar, grafik değişim biçimleri (GIF'ler), resimler ve videolar olmak üzere grafiksel özelliklerin bir sınıflandırması olarak görmektedir.

Öznel duyguları ifade eden emojilerin kullanımıyla yaşanan duygunun ayrıntılı temsil edildiğini öne süren Sakallı ve Bahadıroğlu (2018: 143), emojilerle yazı dilinde yaşanan *"yanlış anlaşılma"* riskinin ortadan kaldırdığını, bireyin emojileri yorumlaması yerine ileti anında anlaşılmasını ve sempatik bir etkileşim sağlandığının altını çizmektedir. Dijital iletişimin yazılı iletişimdeki duygu kodları emojiler, iletişimi canlı hale getiren yaşam pratikleri arasında yerini almaktadır. Yaşam pratikleri, dil kullanımı ve kullanıcıların farklı kültürel değerlerle donatılmış olması emojilerin kullanımını ve anlamlandırılmasını farklılaştırmaktadır. Emojiyi destekleyen duygusal anlamların işlevselliği, anlama yüklenen kelimelerin görsel uyaranları olmaktadır.

Bazı farklılıkların emoji kullanımı üzerinde önemli bir etkisi vardır ve bu kültürel geçmişle bağlantılı olup özel kullanımları da içermektedir (Park vd., 2014: 474). Kişilik, siyasi ve sosyal eğilim, cinsiyet, yaş ve kültüre ait göstergeleri içinde barındıran emojiler dünya görüşümüzü anlamlandırma üzerine de kullanılmaktadır. Kullanılan emojiler ile mesajı ya da sembolü gönderen kişi hakkında alıcıya bilgi taşınmaktadır. Günümüz iletişim dünyasının eğlenceli hali emojiler, kelimeler hatta cümlelerin yerini alan semboller ile duygusal farkındalığın artmasının yanında kültürlerarası iletişimde yerini kuvvetlendirmiştir. Farklı dile mensup bireyler

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

arasındaki görsel iletişim tabanlı köprü görevini üstlenen emojiler ile iletişilemek, farklı değer ve algıları tek görüş çerçevesinde birleştirerek bir kimlik oluşturmaya çalışmaktadır. Dil ve kültürün birbirinden ayrılmaz oluşu ve toplumu etkileyişle ilintili olan iletişim biçimlerinde yenilik, sadelik, açıklık tercih edilen özellikler arasında ön plana çıkmaktadır.

4. Yöntem

Çalışma kapsamında sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, önceden varlığı kabul edilen teori, düşünce ve kavramların test edilip tümdengelim mantığının kabul edildiği ve verilerin istatistiksel analizinin yapıldığı bir yöntemdir (Robson, 2017: 20). Betimsel araştırma modelinin kullanıldığı araştırmada, konuyla ilgili değişkenler arasında sebep-sonuç ilişkileri kurmaksızın değişkenleri doğru şekilde ortaya koyabilmek ve bir durumu tanımlayabilmek amaçlanmıştır. Araştırma, Unicode Konsorsiyumu'nun ilan ettiği 2021 yılının en çok kullanılan 100 emojisi arasından seçilen emojileri, rastlantısal örnekleme yöntemi ile belirlenen uluslararası öğrencilere çevrimiçi anket tekniği kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın uygulanma süreci öncesi Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu tarafından 29.09.2022 tarih ve 25 no'lu karar ile araştırma, etik açıdan uygun bulunmuştur.

4.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Sakarya'da öğrenim gören uluslararası yükseköğrenim öğrencileri oluşturmaktadır. Sakarya Üniversitesi ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi kurumsal web sayfalarından alınan verilere göre SAÜ'de 4.306, SUBÜ'de 2.450 ve toplamda 6.756 uluslararası öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırma örneklemini ise olasılığa dayalı basit tesadüfi (rastlantısal) örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen ve her iki üniversitede öğrenim gören Asya, Afrika, Avrupa ve Antartika kıtalarına mensup toplam 254 uluslararası öğrenci oluşturmaktadır.

4.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ilk olarak 61 uluslararası öğrenci ile pilot uygulama yapılmıştır. Unicode Konsorsiyumu tarafından 2021 yılının en çok kullanılan 100 emojisi

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

arasından seçilen ve Tablo 1’de yer alan 20 emoji, öğrencilere çevrimiçi anket yöntemi ile gönderilmiştir. Öğrencilerden emojilerin kendilerinde uyandırdığı duyguyu veya karşıladığını düşündükleri anlamları tek kelime ile yazarak ankete katılmaları istenmiştir. Öğrencilerden gelen yanıtlarda, en çok kullanılan (yazılan) 4 ifade seçilerek araştırmanın ikinci aşaması için çoktan seçmeli forma dönüştürülmüştür. İkinci aşamada, 5 soruluk demografik bilgi (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, buldukları kıta ve ülke isimleri) ve 20 emoji ifadelerinden oluşan çevrimiçi anket, örnekleme oluşturan öğrenci grubuna tekrar gönderilmiş ve öğrencilerin anketi 10 günlük zaman diliminde yanıtlamaları sağlanmıştır.

Tablo 1. Unicode Konsorsiyumu Tarafından Emojilere Verilen Anlamlar

1.		Göz yaşlarla gülen ve kahkahaya boğulan emoji: Gülmekten çatladım! Bir şey o kadar komik ki, ağlayana kadar gülersin, gülmekten alıkonmuyorsun. Bu emoji 2015 yılında dünyanın en popüler emojisi olarak seçildi.
2.		Sallanan el: Merhaba ve hoşça kalın! İyi yolculuklar! İyi yolculuklar! Dost canlısı sallanan el, hoşça kal ve elveda olarak da kullanılabilir. Ya da alaycı, eğer birisinin veya bir şeyin kaybolmasını istersen. “Hadi git” anlamına da gelebilir.
3.		Gülümseyen melek yüzlü emoji: Masum bir gülüşü temsil ediyor “Hiçbir şey yapmadım ki” ifade eder. Yardımsever, anlayışlı ve sevilir bir kimliğe sahiptir. Teşekkür ederim için bir rica cevabı olarak da kullanılır. İkinci anlamı olarak mizahî olarak kullanılır, daha kötü hareketler veya davranışlar için.
4.		Beğeniyorum başparmağı: Aferin! Başparmak yukarıya gösterirse, anlaşma ve onay anlamına gelir. Dikkat: Arap ülkelerinde yükseltilmiş bir orta parmak olarak yorumlanır, bir hakaret olarak algılanır.
5.		Çok ağlayan emoji: Çaresiz, kalbi kırılmış, yaşları bir şelale gibi gözlerinden akan bir emoji. İncitme, acı veya yenilgiyi temsil eder. İkinci anlamı ise ironik olarak kullanılır ya da “gülmekten çatlıyorum”.
6.		Katlanmış eller: Ne zaman bir zarar olsa veya birinin yardıma lazımsa arkadaşları desteklerini böyle gösterir. Bir dua gibi umut eder. Ayrıca “high-five” olarak da kullandığımız gibi “teşekkür ederim” anlamına da gelir.
7.		Öpücük gönderen emoji: Sana öpücük gönderen emoji. Hem romantik aşk, hem teşekkür etmek için kullanılır. Alaycı bir tepkiyi yumuşatabilir veya kaba bir mesaja ironik tepki verebilir. Flört ve şükran gösteren emoji.
8.		Üç kalpli gülen yüz: Aşık olmuş, bir şeyi çok beğenmiş ifade eden yüz. Şu romantik emoji, kalbin meselelerini ifade eder.
9.		Seni sarılmak isteyen emoji: Pembe yanaklı emoji ellerini uzatır ve sana sarılmak ister. Açık ve içten, dostluğun ifadesidir. Açık eli ile samimiyetini gösterir. Kucaklaşmak istediği anlamını verir. Sıcakkanlılık anlamı verdiği gibi samimiyeti de gösterir.

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

10.		Gülme krizi(xD) emoji: Gülmeden duramıyorum; çatlıyorum gülmekten. Bir şey o kadar saçma veya sadece komik ki kendimi tutamıyorum. Komşusuna gülme anlamında ya da başkasının başına gelen bir şeye gülmek için de kullanılır. Bu emoji "xD" ya da "><" anlamına gelir.
11.		Uzanmış el tutan kişi: Eller yukarı! Parti yap, çılgınca ve neşeli dans et, iyi vakit geçir ve eğlen. 10.000 yıl boyunca mutluluk ve mutluluğu getiren bir Japon çağrısı olan "Banzai'nin" de yanında durabilir.
12.		Omuz kaldıran kişi: "Sana nasıl yardım edeceğimi bilmiyorum" veya "İşte öyle hayat böyle". Cehalet, karışıklık veya ilgisizlik gösterir. Metin versiyonu "_(ツ)_/" dur.
13.		Alnına vuran emoji: Facepalm. Karşısındaki insanın bir hareketi karşısında bir hayal kırıklığı belirtme durumudur. Ünlü YouTube videosundan da bildiğimiz gibi.
14.		Neşeli eli yükselen kişi: Kişi mutlu olarak elini kaldırıyor. Bir soru veya cevabının olduğunu ifade edecektir.
15.		Düğümlenen Parmaklar: Düğümlü Parmaklar birilerine şans dilemek için kullanılır. Çocuklar genellikle bu hareketi bir söz veya yemin yok etmek için de kullanırlar.
16.		V parmaklar: Alınma! 60'larda hippiler tarafından bilinen barış sembolü. Direniş el işareti zafer anlamına gelir. İngiltere'de yayvan bacaklı bir kadın olarak anlaşılıp, saygısızlık olarak da algılanabilir.
17.		Sıkışan biceps: Yapabilirsin! Ya da "Kendimi güçlü hissediyorum!" Gerilmiş pazı olan kol. Ayrıca spor sürüklenme ile bağlantılı olarak kullanılır, ör. Spor salonunda.
18.		Aşağıya gösteren işaret parmağı: Bir şeye dikkat çekmek istersen: aşağıdaki metne bak! Ya da iyi hissetmiyorsa, sadece "kötüyüm" anlamına da gelebilir.
19.		Gözler: Dikkat, biri seni izliyor! İki göz sola bakıyor. Bir şeyi izliyor veya kontrol ediyor. Gözlemleniyorsun!
20.		Korkudan donduran emoji: En korkmuş ve stresli emoji. Korkudan donakaldı veya şoktan çığırıyor. Çok kötü bir haber almış. Ürpertici emoji ayrıca ironik olarak veya Cadılar Bayramı için de kullanılabilir.

Kaynak: <https://unicodigital.com/emojilerin-anlamlari-2/>

4.3. Veri Analizi

Çalışmaya katılan uluslararası öğrencilerden elde edilen anket verileri, Sosyal Bilimler için İstatiksel Paket Programı olan IBM SPSS 26 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgularda; frekans (yüzdeler) dağılımları, Bağımsız Gruplar T-Testi ve Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

4.4. Varsayımlar ve Sınırlılıklar

Ankete yanıt veren uluslararası öğrencilerin Türkçe ifadeleri kolaylıkla anladığı, ankete içtenlikle yanıt verdiği ve seçilen örneklemin araştırma evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.

Bu araştırma, Sakarya ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ile 30 Eylül – 7 Ekim 2022 tarihleri arasında sınırlandırılmıştır.

5. Bulgular ve Yorum

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Erkek	158	62,2	62,2	62,2
Kadın	96	37,8	37,8	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 2’de, Sakarya’da öğrenim gören ve araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %62,2’si erkekleri, %37,8’i kadınları oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyet dağılımında erkek yoğun bir sonuç elde edilmesi dikkat çekmekte ve uluslararası öğrencilerin erkek yoğunlukta olabilme ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Düzeyleri

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Önlisans	39	15,4	15,4	15,4
Lisans	169	66,5	66,5	81,9
Lisansüstü	46	18,1	18,1	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 3’de katılımcı öğrencilerin %15,4’ünün ön lisans, %66,5’inin lisans ve %18,1’inin lisansüstü eğitim düzeylerinde oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin yoğun olarak lisans düzeyinde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Kıtaları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Asya	201	79,1	79,1	79,1
Afrika	42	16,5	16,5	95,7
Avrupa	9	3,5	3,5	99,2
Antartika	2	0,8	0,8	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 4’de araştırmaya katılan öğrencilerin %79,1’i Asya, %16,5’i Afrika, %3,5’i Avrupa ve %0,8’inin ise Antarktika kıtasına mensup oldukları görülmektedir. %79,1’lik yoğun bir oranla Asya ülkelerinden Sakarya’ya önemli derecede öğrenci göçü olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5: 1. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Kahkaha atmak	124	48,8	48,8	48,8
Gülmek	64	25,2	25,2	74,0
Mutlu olmak	6	2,4	2,4	76,4
Komik olmak	60	23,6	23,6	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 5’de katılımcı öğrencilerin ankette yer alan 1.emojiyi; %48,8’i “kahkaha atmak”, %25,2’si “gülmek”, %23,6’sı “komik olmak” ve %2,4’ü “mutlu olmak” olarak anlamlandırmaktadır. Unicode’un “kahkaya boğulan emoji” olarak sunduğu bu emojinin, uluslararası öğrencilerin yarısından fazlası için aynı anlamı çağrıştırdığı görülmektedir.

Tablo 6: 2. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Merhaba veya güle güle	173	68,1	68,1	68,1
Tokat atmak	7	2,8	2,8	70,9
Görüşürüz	74	29,1	29,1	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 6’da ankette yer alan 2.emoji için; %68,1 “merhaba veya güle güle”, %29,1 “görüşürüz” ve %2,8 “tokat atmak” anlamını kullanmıştır. Unicode’un “merhaba veya hoşçakalın” olarak sunduğu bu emoji, uluslararası öğrencilerin çoğunluğu için de aynı anlamı ifade etmektedir.

Tablo 7: 3. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Melek yüz	98	38,6	38,6	38,6
Masum	48	18,9	18,9	57,5
Mutlu olmak	23	9,1	9,1	66,5
Memnun olmak	85	33,5	33,5	100,0
Total	254	100,0	100,0	

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

Tablo 7’de, 3.emojiyi katılımcı öğrencilerin; %38,6’sı “melek yüz”, %33,5’i “memnun olmak, %18,9’u “masum” ve %9,1’i “mutlu olmak” olarak anlamlandırmaktadır. Unicode tarafından masum bir gülüşü temsil ettiği ve “hiçbir şey yapmadım ki” ifadesiyle sunduğu bu emoji, uluslararası öğrencilerde farklı anlamları çağrıştırmaktadır. Melek yüz ve memnun olmak anlamlarının bu öğrenciler tarafından daha yoğun kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 8: 4. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Aferin	25	9,8	9,8	9,8
Harika	24	9,4	9,4	19,3
Tamam	178	70,1	70,1	89,4
Beğenmek	27	10,6	10,6	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 8’de Unicode tarafından “beğeniyorum başparmağı” olarak kodlanan 4. emojiyi katılımcı öğrencilerin %70,1’i “tamam, %10,6’sı “beğenmek”, %9,8’i “aferin ve %9,4’ü “harika” olarak anlamlandırdığı tespit edilmiştir. Bu emojiyi öğrencilerin anlamlandırması ve Unicode tanımı arasında oldukça yüksek oranda bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 9: 5. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Çok ağlamak	125	49,2	49,2	49,2
Mutsuz olmak	21	8,3	8,3	57,5
Üzgün olmak	70	27,6	27,6	85,0
Kötü hissetmek	38	15,0	15,0	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 9’da katılımcı öğrencilerin ankette yer alan 5.emojiyi; %4,2’si “çok ağlamak”, %27,6’sı “üzgün olmak”, %15’i “kötü hissetmek” ve %8,3’ü “mutсуuz olmak” olarak anlamlandırmaktadır. Unicode’un incitme, acı ve yenilgiyi temsil etmesi adına kodladığı bu emoji, katılımcı öğrencilerde hemen hemen benzer bir duyguyu uyandırmaktadır.

Tablo 10: 6. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Dua etmek	36	14,2	14,2	14,2
Lütfen	116	45,7	45,7	59,8
Teşekkür etmek	72	28,3	28,3	88,2
Rica etmek	30	11,8	11,8	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 10’da ankette yer alan 6.emoji için öğrenciler; %45,7 “lütfen”, %28,3 “teşekkür etmek”, %14,2 “dua etmek” ve %11,8 “rica etmek” anlamını kullanmayı tercih etmiştir. Unicode’un “bir dua gibi umut etmek ya da teşekkür etmek” anlamında sunduğu bu emoji, uluslararası öğrencilerin çoğunluğu için “lütfen” anlamında kullanılmaktadır.

Tablo 11: 7. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Öpmek	171	67,3	67,3	67,3
Sevmek	62	24,4	24,4	91,7
Hoşlanmak	16	6,3	6,3	98,0
Etkilenmek	5	2,0	2,0	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 11’de “flört ve şükran gösterimi”ni temsil eden öpücük gönderen emoji için katılımcı öğrencilerin %67,3’ü “öpmek”, %24,4’ü “sevmek”, %6,3’ü hoşlanmak” ve %2’si “etkilenmek” anlamında kullandıkları tespit edilmiştir. Bu emojinin öğrenciler tarafından “öpmek” anlamıyla yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 12: 8. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Aşık olmak	57	22,4	22,4	22,4
Sevinmek	141	55,5	55,5	78,0
Teşekkür etmek	43	16,9	16,9	94,9
Utanmak	13	5,1	5,1	100,0
Total	254	100,0	100,0	

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

Tablo 12’de araştırmaya katılan öğrencilerin ankette yer alan 8.emojiye, %55,5’i “sevinmek”, %22,4’ü “aşık olmak”, %16,9’u ”teşekkür etmek” ve %5,1’i “utanmak” ifadeleriyle anlamlandırdığı görülmektedir. Unicode tarafından “romantik emoji, aşık olmuş yüz” benzetmelerinin yapıldığı bu emojiyi öğrenciler yoğun olarak “sevinmek ve aşık olmak” anlamlarıyla kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 13: 9. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Sarılmak	89	35,0	35,0	35,0
Hoş geldin	78	30,7	30,7	65,7
Güzel bulmak	77	30,3	30,3	96,1
Yaslanmak	10	3,9	3,9	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 13’de Unicode tarafından “açık ve içten dostluk” ifadeleriyle tanımlanan 9.emoji için öğrencilerin %35’i “sarılmak”, %30,7’si “hoş geldin”, %30,3’ü” güzel bulmak” ve %3,9’u “yaslanmak” anlamlarını kullanmaktadır. Aynı emoji için farklı anlamları karşılayan bu seçimlerin yapılmış olması, öğrencilerin kullanımları ve karşıladıkları anlamlar arasında bariz farklar oluşturduğunu göstermektedir.

Tablo 14: 10. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Gülme krizi	70	27,6	27,6	27,6
Kahkaha atmak	58	22,8	22,8	50,4
Komik bulmak	95	37,4	37,4	87,8
Saçma bulmak	31	12,2	12,2	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 14’de ankette yer alan 10.emoji için öğrencilerin, %37,4’ü “komik bulmak”, %27,6’sı “gülme krizi”, %22,8’i “kahkaha atmak” ve %12,2’si “saçma bulmak” anlamlarını işaretlemiştir. Unicode’un “gülmeden duramıyorum ve gülmekten çatlıyorum” anlamını karşılaması hedefiyle oluşturduğu emojinin öğrenciler tarafında “komik bulmak, gülme krizi, kahkaha atmak ve saçma bulmak” anlamlarıyla neredeyse yakın oranda kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 15: 11. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Eller yukarı	119	46,9	46,9	46,9
Teşekkür etmek	61	24,0	24,0	70,9
Alkışlamak	38	15,0	15,0	85,8
Çak yapmak	36	14,2	14,2	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 15’de “uzanmış el tutan kişi ve eller yukarı” anlamı ile kodlanan 11.emojiyi öğrencilerin, %46,9’u “eller yukarı”, %24’ü “teşekkür etmek”, %15’i “alkışlamak” ve %14,2’si “çak yapmak” anlamlarında kullanmaktadır. Öğrencilerin %54,2’sinin Unicode’un belirlediği anlam dışında bu emojiyi kullanması ile belirlenen anlamın gösterilen simgeyle bire bir örtüşmediği ve bu emojiyi her bireyin kendine göre farklı yorumladığı anlaşılmaktadır.

Tablo 16: 12. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Bilmiyorum	231	90,9	90,9	90,9
Beni ilgilendirmez	12	4,7	4,7	95,7
Şaşırarak	4	1,6	1,6	97,2
Suçsuz olmak	7	2,8	2,8	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 16’da, katılımcı öğrencilerin ankette yer alan 12.emojiyi; %90,9’u “bilmiyorum”, %4,7’si “beni ilgilendirmez”, %2,8’i “suçsuz olmak” ve %1,6’sı “şaşırmak” olarak anlamlandırmaktadır. Unicode’un cehalet, karışıklık veya ilgisizlik gösteriminde kodladığı “bilmiyorum” emojisi, katılımcı öğrencilerin yüksek çoğunluğunda benzer bir duyguyu uyandırmaktadır.

Tablo 17: 13. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Hayal kırıklığı	99	39,0	39,0	39,0
Şaşırarak	31	12,2	12,2	51,2
Pişman olmak	91	35,8	35,8	87,0
Utanmak	33	13,0	13,0	100,0
Total	254	100,0	100,0	

ÇAKAR, İlknur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

Tablo 17’de Unicode tarafından “alnına vuran emoji” olarak tanımlanan 13.emoji için öğrencilerin %39’u “hayal kırıklığı”, %35,8’i “pişman olmak”, %13’ü “utanmak” ve %12,2’si “şaşırmak” anlamlarında kullanmayı tercih etmektedir. Öğrencilerin %61’lik çoğunluğunun bu emojiyi farklı anlamlar için kullanıyor olması ile bir anlam karmaşası yaşandığı tespit edilmiştir.

Tablo 18: 14. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Söz istemek	47	18,5	18,5	18,5
Merhaba veya hoşçakal	170	66,9	66,9	85,4
Yukarıyı göstermek	19	7,5	7,5	92,9
Dikkat çekmek	18	7,1	7,1	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 18’de araştırma anketine katılan öğrencilerin, %66,9’u “merhaba veya hoşçakal”, %18,5’i “söz istemek”, %7,5’i “yukarıyı göstermek” ve %7,1’i “dikkat çekmek” olarak 14.emojiye anlam yükledikleri görülmektedir. Unicode’un “bir soru ya da cevabın olduğunu ifade eden emoji” olarak kodladığı bu emojinin uluslararası öğrencilerdeki karşılığı oldukça farklıdır. Öğrencilerin sadece %18,5’i bu emojiyi söz istemek anlamında kullanmaktadır.

Tablo 19: 15. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Şans dilemek	217	85,4	85,4	85,4
Rica etmek	18	7,1	7,1	92,5
Lütfen	12	4,7	4,7	97,2
Teşekkür etmek	7	2,8	2,8	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 19’da katılımcı öğrenciler 15.emojinin, %85,4 “şans dilemek”, %7,1 “rica etmek”, %4,7 “lütfen” ve %2,8 “teşekkür etmek” anlamlarını karşıladığını ifade etmektedir. Unicode’un “dügümlenen parmaklar” tanımıyla kodladığı şans dileme emojisinin uluslararası öğrencilerdeki anlam karşılığının tanımlanan anlam ile örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 20: 16. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Zafer işareti	130	51,2	51,2	51,2
Barış işareti	68	26,8	26,8	78,0
İki (2)	41	16,1	16,1	94,1
Tamam	15	5,9	5,9	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 20’de, araştırmaya katılan öğrencilerin %51,2’sinin “zafer işareti”, %26,8’sinin “barış işareti”, %16,1’inin “iki (2)” ve %5,9’unun “tamam” olarak anlamlandırma yaptığı “V parmaklar” emojisi barış ve zaferi temsil etmektedir. Uluslararası öğrencilerin %22’sinin bu emojiyi her iki anlamın dışında da kullanıyor olması, emojiye anlamsal bir birlik olmadığını göstermektedir.

Tablo 21: 17. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Güçlü hissetmek	156	61,4	61,4	61,4
Bravo	58	22,8	22,8	84,3
Cesur hissetmek	21	8,3	8,3	92,5
Spor yapmak	19	7,5	7,5	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 21’de “sıkışan biceps” simgesiyle gösterilen ve “kendimi güçlü hissediyorum” anlamıyla kodlanan 17.emoji için öğrencilerin, %61,4’ü “güçlü hissetmek”, %22,8’i “bravo”, %8,3’ü “cesur hissetmek ve %7,5’i “spor yapmak” anlamlarını tercih etmektedirler. Bu emojiye yüksek oranda benzer anlamların uluslararası öğrenciler tarafında karşılık bulması, Unicode’un emojiyi doğru kodladığı anlamına gelmektedir.

Tablo 22: 18. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Aşağıyı göstermek	203	79,9	79,9	79,9
Kötü hissetmek	13	5,1	5,1	85,0
Tıklamak	30	11,8	11,8	96,9
Uyarmak	8	3,1	3,1	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 22’de, katılımcı öğrencilerin %79,9’unun “aşağıyı göstermek”, %11,8’inin “tıklamak”, %5,1’inin “kötü hissetmek” ve %3,1’inin “uyarmak” olarak anlamlandırdığı ve Unicode’un “aşağıyı gösteren parmak” olarak kodladığı

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

18.emojiye %80'e yakın bir benzer anlamın yakalandığı görülmektedir. Bu emoji için %15'e yakın bir öğrenci grubu tarafından anlam dışı kullanması ile bazı bireylerde net anlaşılmadığı hissini uyandırmaktadır.

Tablo 23: 19. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
İzlemek	76	29,9	29,9	29,9
Merak etmek	95	37,4	37,4	67,3
Dikkat etmek	37	14,6	14,6	81,9
Takip etmek	46	18,1	18,1	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 23'de Unicode tarafından "dikkat, seni biri izliyor ya da gözlemleniyorsun" koduyla anlamlandırılan 9.emojiyi öğrencilerin, %37,4'ünün "merak etmek", %29,9'unun "izlemek", %18,1'inin "takip etmek" ve %14,6'sının "dikkat etmek" anlamında kullandığı görülmektedir. Öğrencilerin %52'sinin bu emojiyi daha farklı anlamlarda kullanmayı tercih etmesiyle "gözler" emojisinin anlamsal bir karşılık bulmadığı görülmektedir.

Tablo 24: 20. Emojinin Uluslararası Öğrencilerdeki Anlamsal Karşılığı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Şok olmak	133	52,4	52,4	52,4
Korkmak	22	8,7	8,7	61,0
Şaşırarak	96	37,8	37,8	98,8
Hayal kırıklığı	3	1,2	1,2	100,0
Total	254	100,0	100,0	

Tablo 24'de, öğrencilerin %52,4'ü "şok olmak", %37,8'i "şaşırmak", %8,7'si "korkmak" ve %1,2'si "hayal kırıklığı" anlamını işaretlemişlerdir. Unicode'un "korkudan donduran emoji" olarak kodladığı bu emoji için uluslararası öğrencilerin %99'una yakınının anlamsal tercihinin kodlanan anlam ile örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 25: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Farklılık Düzeyleri

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Emoji 5 🥲	17,667	0,000	-2,013	252	0,045	-0,30248	0,15027	-0,59842	-0,00654
			-1,929	174,438	0,055	-0,30248	0,15678	-0,61192	0,00696

Tablo 25'e göre hesaplanan α $0,04 < 0,05$ ' ten büyük olduğu için katılımcı öğrencilerin Unicode tarafından "çok ağlayan emoji" olarak kodlanan emojiadaki anlamsal karşılık açısından cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu emojinin kadın ve erkek öğrenciler tarafından net bir şekilde farklı anlamlandırıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 26: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Anlamlandırma Farklılıkları

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Emoji 1 🥲	9,353	2	4,677	3,255	0,040
	360,631	251	1,437		
	369,984	253			
Emoji 4 👍	0,813	2	0,406	0,721	0,487
	141,490	251	0,564		
	142,303	253			
Emoji 8 🥰	0,998	2	0,499	0,833	0,436
	150,435	251	0,599		
	151,433	253			
Emoji 10 😄	6,985	2	3,492	3,476	0,032
	252,216	251	1,005		
	259,201	253			
Emoji 12 🙌	0,633	2	0,316	0,948	0,389
	83,749	251	0,334		
	84,382	253			
Emoji 16 🙌	1,332	2	0,666	0,774	0,462
	215,963	251	0,860		
	217,295	253			

Tablo 26'ya göre hesaplanan α $0,019 < 0,05$ ' ten büyük olduğu için, araştırmada kahkaya boğulan emoji olarak kullanılan 1., beğeniyorum başparmağını temsil eden 4., romantik emoji olan 8., gülme krizini ifade eden 10., omuz kaldırma simgesiyle anlamlandırılan 12. ve "V" parmaklar şeklinde gösterilen 16. emojileri uluslararası öğrencilerin eğitim düzeylerine göre farklı anlamlandırdıkları tespit edilmiştir.

SONUÇ

Dijital çağın iletişim araçlarında sosyalleşme amacıyla kullanılan emojiler gün geçtikçe daha popüler hale gelmektedir. Bireylerin farklı amaç ve hislerle bütünleştirip kullandığı emoji anlamlarının cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve bölgesel farklılıklarla şekillenebileceği öngörüsüyle yapılan bu araştırmada bazı emojilerin spesifik farkları yansıttığı ortaya çıkarılmıştır. Bireylerin yazılı olan soğuk iletişim sürecine görsel bir enstrümanla katkı vererek iletişimi ve etkileşimi samimi hale getirip anlamlandıran emojiler ile farklı duygu aktarımları kolaylıkla yapılabilmektedir.

Sakarya ilinde öğrenim gören uluslararası üniversite öğrencilerinin emoji kullanımı ve emojileri nasıl anlamlandırdıklarına ilişkin yapılan bu araştırmada, 158 erkek ve 96 kadın katılımcı yer almaktadır. Bu katılımcıların %73,6'sı 18 ile 23 yaş aralığındadır. %17,7'si Yemenli, %10,6'sı Endonezyalı, %12,6'sı Iraklı, %10,2'si Kazakistanlı, %11'i Suriyeli, %37,9'u diğer Asya ve Avrupa ülkelerinden oluşan katılımcıların çoğunu Asya ülkelerinden gelen lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Unicode Konsorsiyumu'nun 2021 yılı en çok kullanılan 100 emojisi arasından araştırma amacıyla seçilen 20 emojinin yarısından fazlasının, öğrencilerde değişik anlamları ifade ettiği dolayısıyla farklı kültürel değerleri benimseyen bireylerde farklı anlamları karşıladığı anlaşılmaktadır.

Uluslararası öğrencilerin emojileri anlamlandırmada cinsiyete göre sadece "çok ağlayan" emojide, eğitim düzeyine göre ise; "göz yaşlarıyla gülen ve kahkahaya boğulan, beğeniyorum-onaylıyorum, aşık-romantik, gülme krizi, omuz kaldıran ve barış-zafer işareti" olan emojide anlamsal bir farklılık tespit edilmiştir. Sanal bir gösterge olan emojiler içerisinde özellikle "bir dua gibi umut etmek ya da teşekkür

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

etmek” anlamında sunulan emojinin incelenen kıtalar özelinde yüksek oranda farklı anlamlar çağrıştırdığı görülmüştür. Duygu durumlarını temsil eden ve “şaşırmak” ifadesi için kullanılan emojide önemli bir anlam karmaşası yaşandığı, “barış ve zafer işareti” temsiline kullanılan emojide ise farklı kültürleri benimseyen öğrenciler nezdinde anlamsal birlik oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Metinsel ifadelerin sanal göstergelerle vücut bulduğu emojilerin oluşturduğu sanal dil ile kültürler ve diller bağlamında iletişimi hızlandıran bir yaşam alanı bulduğu, duygu ve düşünce aktarımında uluslararası arenada sıklıkla tercih edildiği görülmektedir. Sembollere dayanan dijital iletişimin en önemli aracı haline gelen emojilerin ilişkilerde ve hayatta bir karşılığının olduğu açıktır. Özellikle bu kodlamaların geleceğin iletişim dili olarak varlığını sürdüreceği olması bu alanda yapılacak çalışmaların artması adına oldukça önemlidir. Sembolik bir dil olarak da tanımlanan emojiler, kelimelerin anlamlarını kuvvetlendirmekte ve böylece iletilen mesajı güçlü kılmaktadır. Kullanıcıları ortak paydada buluşturmayı hedefleyen emojilerin teknolojik ilerlemeler ile yenilenerek varlıklarını sürdürecekleri aşikardır. Dolayısıyla, bu kodlar üzerinde çalışmak ve daha fazla bilgiyi ortaya koymak oldukça önemlidir. Bu gelişmeler göz önünde bulundurularak Sakarya’da öğrenim gören tüm yükseköğrenim öğrencilerini kapsayacak şekilde yeni çalışmalar yapılarak literatüre katkı sağlanabilir.

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

KAYNAKÇA

BOSTANCI, Mustafa (2020). Dijital Çağda Dijital Yalnızlık: Uluslararası Öğrencilerin Dijital Yalnızlık Düzeyleri Araştırması, (Editörler), ADIGÜZEL, Yusuf ve BOSTANCI, Mustafa. Dijital İletişimi Anlamak-1. (s. 11-24) Palet Yayınları, s.11-24.

BALDASSAR, Loretta (2016). De-demonizing Distance in Mobile Family Lives: Copresence, Care Circulation and Polymedia as Vibrant Matter. Global Networks 16 (2) s.145–163.

BALTAŞ, Zuhal ve BALTAŞ, Acar (1999). Beden Dili. 20. Baskı. Remzi Kitap Evi.

CASTELLS, Manuel (2003). Ağ Toplumunun Yükselişi. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

CASTELLS, Manuel (2005). Enformasyon Çağı: Ekonomi, Kültür ve Toplum. Cilt 1: Ağ Toplumunun Yükselişi, (Çev. Ebru Kılıç), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

CHOMSKY, Noam (2002). Dil ve Sorumluluk. (Çev. Hüsnu Özasya). 1. Basım. Ekin Yayıncılık.

ÇALIŞKAN, Nurcan ve KARADAĞ, Engin (2011). Öğretim Sürecinde İletişim Öğeleri ve Beden Dilinin Önemi. Edebiyatçılar Forum: Türk Dili ve Edebiyatı: <https://www.turkedebiyati.org/forum/konular/349-ogretim-surecinde-iletisimogeleri-ve-beden-dilinin-onemi>, Erişim Tarihi: 03.04.2022.

DİMİTRİUS, Jo Ellan ve MAZZARELLA Wendy Patrick. (2014). İnsanları Okumak. (Çev. B. Toksöz). Koridor Yayıncılık.

EKMAN, Paul (2007). Emotional Revealed. Holt Paperbacks.

FİSKE, John (2011). İletişim Çalışmalarına Giriş. (Çev. Süleyman İrvan). 3.Edisyon. Pharmakon.

HERRİNG, Susan C. ve DAİNAS, Ashley (2017). “Güzel Resim Yorumu!” Facebook Yorum Dizilerindeki Grafikler. 50. Hawaii Uluslararası Sistem Bilimleri Konferansı Bildirisi.

ÇAKAR, İlnur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

JAMES, Judi (2009). The Body Language Rules. Illinois: Sourcebooks.

KHAOULA, Salmoun, KHALİD, Chafik ve OMAR, Tijani (2021). Dijital İletişimden Kaynaklanan Stresin Üretkenlik Üzerindeki Etkisi: Keşif Çalışması. 201-208.

KUHNKE, Elizabeth (2007). Body Language For Dummies. West Sussex: John Wiley ve Sons, Ltd.

Lİ, Ping ve LAN, Yu Ju (2021). Dijital Dil Öğrenimi (DLL): Davranış, Biliş ve Beyinden İçgörüler. İki Dillilik: Dil ve Biliş. 1-18.

LİETSALA, Katri ve SİRKKUNEN, Esa (2008). Social Media, Introduction to the Tools and Processes of Participatory Economy. 3. Baskı. Tampere University Press.

LOGİ, Lorenzo ve ZAPPAVİGNA, Michele (2021). A Social Semiotic Perspective on Emoji: How Emoji and Language Interact to Make Meaning in Digital Messages. New Media and Society. <https://doi.org/10.1177/14614448211032965>.

LUANGRATH, Andrea Webb, PECK, Joann ve BARGER, Victor A. (2017). Textual Paralanguage and Its Implications for Marketing Communications. Journal of Consumer Psychology. 27(1), 98-107.

MAKHACHASHVİLİ, Rusudan, BAKHTİNA, Anna, KOVPIK Svitlana ve SEMENİST, Ivan (2021). Dijital İletişimde Emoji İşaretlerinin Hiyeroglif Göstergebilimi. Uluslararası Diller. Edebiyat ve Sosyal İletişimde Yeni Eğilimler Konferansında (ICNTLLSC 2021-182-192). Atlantis Basın.

MCNEİLL, David (2000). Language and Gesture. Cambridge University Press.

MÜLLER, Cornelia vd. (2014). Body Language Communication. De Gruyter Mouton.

NALBANTOĞLU, Can Burak (2021). Dijital Dönüşümün Örgüt Kültürü Üzerine Yansımaları. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 23(40), 193-207.

ÇAKAR, İlknur ve BOSTANCI, Mustafa (2023). Dijital Beden Dili: Uluslararası Öğrencilerin Emojileri Anlamlandırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (1), 223-248.

NGUYEN, Minh Hoa, GRUBER, Jonathan, MARLER, Will, HUNSAKER, Amanda, FUCH, Jaelle ve HARGİTTAĀ, Eszter (2021). Staying Connected While Physically Apart: Digital Communication When Face-to-Face Interactions are Limited. *New Media & Society*. 1461444820985442.

PARK, Jaram, BARASH, Vladimir, FİNK, Kill ve CHA, Meeyoung (2013). Emoticon Style: Interpreting Differences in Emoticons Across Cultures. In Paper Presented at the ICWSM.

ROBSON, Colin (2017). Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Gerçek Dünya Araştırması. 2.Baskı. (Çev. Şakir Çınkır, Nihan Demirkasımoğlu). Anı Yayıncılık.

SAKALLI, Cemal ve BAHADIROĞLU, Diba (2018). Dijital İletişim: Yeni Bir Dile Doğru. *Electronic Turkish Studies*. 13(6), 129-146.

TDK. (2018). <http://tdk.gov.tr/> adresinden alındı. Erişim Tarihi: 02.04.2022.

UNICODE. (2022). <https://home.unicode.org/emoji/about-emoji/> adresinden alındı. Erişim Tarihi: 01.04.2022.

VARDAR, Berke (1998). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. ABC Kitabevi A.

Yazarların çalışmaya katkı oranları eşittir.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.